

IN de zorgeloze jaren van bewaarschool en eerste klas lagere school zongen wij het uitentreuren: „Tussen Keulen en Parijs, leidt de weg naar Rome”. Waar die weg nou precies lag, hebben wij nooit kunnen ontdekken. Misschien bestond hij helemaal niet, maar daar braken wij ons toen het hoofd niet over. Zowel Keulen, Parijs als Rome waren maar uitermate vage begrippen.

In werkelijkheid lag er tussen Keulen en Parijs een andere weg, nl. die welke naar la Courtine leidt. Ook dat plaatsje is voor ons allen nog een vaag begrip. Maar tienduizenden militairen van de KL gaan er straks oefenen en wij kunnen ons indenken dat zij wel eens een tipje van de sluier, welke op het ogenblik deze reis naar midden-Frankrijk bedekt, zouden willen oplichten.

WELNU dan, om maar met de deur in de kazerne te vallen: de driedaagse reis naar la Courtine begint voor alle onderdelen, die over de weg gaan, in de legerplaats Oirschot bij Eindhoven. Wie dus met zijn eenheid gelegerd is in Steenwijkerwold, Zuidlaren of Ermelo, gaat eerst naar Oirschot. De volgende dag begint dan de mars naar Mourmelon, een plaatsje in Noord-Frankrijk, ± 30 km ten oosten van Reims. De op de eerste dag af te leggen afstand bedraagt ongeveer 350 km. De speciaal door de betrokken autoriteiten voor dit geval uitgestippelde route leidt over Valkenswaard (waar in september 1944 de Kon. Ned. Brigade „Prinses Irene” in haar zegevierende opmars Nederland binnenrukte) naar de Ned.-Belgische grens. Bij de zgn. Bergeijkse Barrière zien we de mannen van de Kon. Marechaussee en van de Nederlandse douane en even verderop in Lommel, de Belgische rijkswacht en douane. En dan rijden we België binnen, het mooie land van onze zuiderburen, met wie wij door zoveel banden verbonden zijn. Wij denken daarbij natuurlijk in de eerste plaats aan de Benelux, het voor

zelfs met de wapens in de hand tegenover elkaar gestaan. Er is een opstand in Brussel en een Tiendaagse Veldtocht geweest, maar dat is bijna 130 jaar geleden en daar praat dus niemand meer over. Op het ogenblik voelen wij Nederlanders ons bijna „thuis” in België, en de Belgen op hun beurt vertoeven graag in ons land.

Van de buitenlandse bezoekers aan de befaamde Expo stonden de Nederlanders in getal verre bovenaan, nl. met 2,6 miljoen! En als Nederland tegen België voetbalt, dan komt men in het stadion, waar de wedstrijd plaats vindt, meestal 400.000 plaatsen tekort!

België is bijna net zo groot als ons land, 30.500 km², tegen Nederland 32.400 km². Het land telt ruim 9 miljoen inwoners (Nederland 11,4 miljoen) en is dus ook behoorlijk dicht bevolkt. Meer dan de helft spreekt onze taal, dat zijn de Vlamingen. Probeer nooit uw pover school-Frans op een Vlaming, hij zal u óf uitlachen óf zich „gegrepen” voelen. De ruim 4 miljoen Walen spreken Frans en dan zijn er ook nog 80.000 Belgen in het gebied van Eupen en Malmédy, die

Tussen Keulen en Parijs leidt

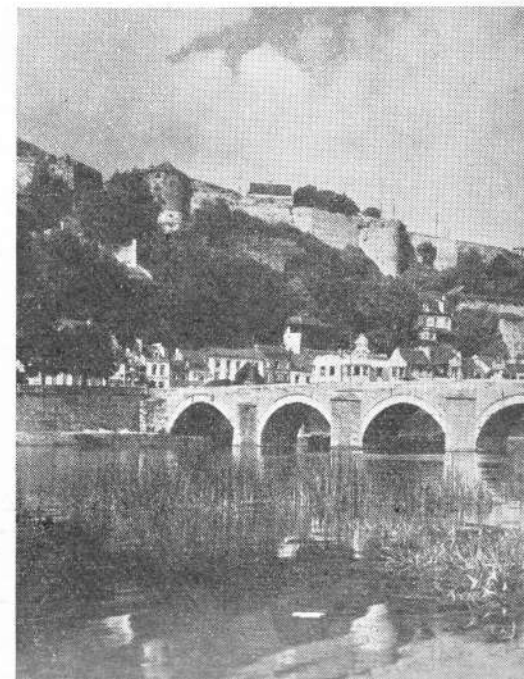
Het huis „In 't Sweert” te Hasselt
(Foto Belgisch Verkeersbureau)

België, Nederland en Luxemburg zo belangrijke verdrag, dat de drie landen in tal van opzichten, zowel economisch, financieel als cultureel, tot elkaar bracht. De Belgen zijn ook onze bondgenoten in NAVO-verband en vóór de NAVO bestond werkten wij al samen in de Westerse Unie.

Vergeven en vergeten

IN het verleden hebben België en Nederland wel eens ruzie gehad; we hebben

Duits spreken. De overgrote meerderheid der bevolking is Rooms-Katholiek. Officieel is België een tweetalig land. De hoofdstad is Brussel, een wondermooie stad met prachtige oude gebouwen. Zij telt bijna een miljoen inwoners. Antwerpen is de belangrijkste haven aan de Schelde, met 270.000 inwoners. Evenals in ons land zijn in België land-

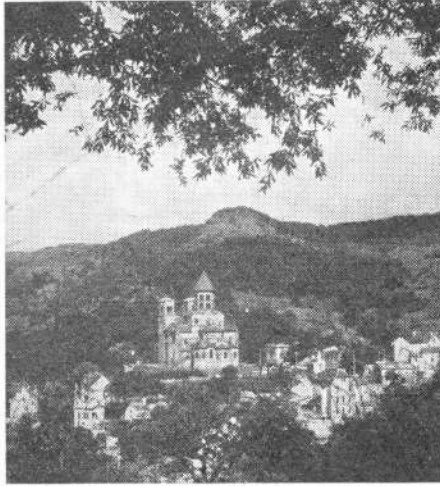
bouw, veeteelt en industrie de voornaamste middelen van bestaan en net als bij ons wordt de industrie steeds belangrijker, vooral in de ijzer- en staalsector. De meeste fabrieken vindt men in het zuiden des lands in de omgeving van Luik en Charleroi. Ook de textielindustrie is van veel betekenis. België trekt elk jaar tienduizenden vakantiegangers, die komen genieten van het natuurschoon in de Ardennen, van het prachtig Noordzeestrand en van het stedschoon in plaatsen als Gent, Brugge, Mechelen en niet te vergeten Brussel en Antwerpen.

De Kempen

NA dit aardrijkskunde-lesje kijken we eens om ons heen. Even voorbij de grens zijn we een kanaal gepasseerd, het Kempenkanaal geheten. En daarna zien we links en rechts van de weg de Kempen zich uitstrekken: heidevelden, zandduinen, vennen, bossen, doorsneden door smalle karresporen. Een mooi, maar ook een arm land, want de grond is er schraal en de boeren moeten er ploeteren om rond te komen. Maar langzamerhand zullen de Kempen van karakter veranderen, want ongeveer 50 jaar geleden heeft men ontdekt, dat hier onder de heide miljarden tonnen steenkool liggen, waardoor België het naar verhouding rijkste steenkoolland ter wereld is geworden. Men is al begonnen met de exploitatie van deze steenkoollagen; straks zullen we op enige afstand enkele mijnen passeren. We rijden door Hechtel en Helchteren en

oude stad van 20.000 inwoners, met een heel mooi marktplein, dat gekenmerkt wordt door drie eeuwenoude torens. Verder gaat het door Walshoutem en Hannut en nu begint het landschap heuvelachtig te worden, een teken dat we de Ardennen naderen. Voorbij Bierwart zullen de chauffeurs wel terug moeten schakelen, want de weg gaat er tamelijk steil omhoog en omlaag. Bij Boninne krijgen we een gezicht op het prachtige

Oude Kerk in het hart van Auvergne (Puy de Dôme) (Foto Franse voorl. dienst)

t de weg naar ... La Courtine

als we het Albertkanaal gepasseerd zijn komen we Hasselt binnen, een stad van ruim 30.000 inwoners met heel mooie oude gebouwen en huizen. Vroeger een tamelijk stille provinciestad zal Hasselt meer en meer profiteren van de ontginning van de steenkoollagen in de Kempen. We gaan nu op weg naar Namen en passeren allereerst Sint Truiden, een

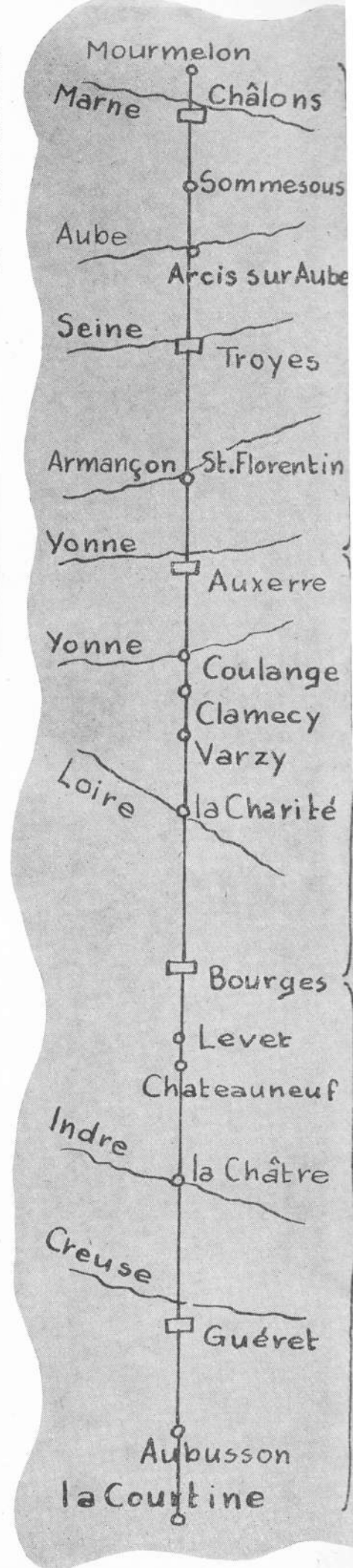
Maasdal en dan rijden we Namen binnen, aan de samenvloeiing van Maas en Samber gelegen.

De Maasvallei

EEN echt toeristencentrum, Namen, met zijn meer dan 30.000 inwoners. Hoog boven de stad ziet men de citadel, thans herschepen in een schitterend wandelpark met zeldzaam mooie uitzichten over het dal van Maas en Samber. Namen bezit heel wat oude kerken en kloosters met rijke kunstschaten en interessant zijn ook de resten van de oude stadswallen. Al in de tijd van de Romeinen was Namen een belangrijke vesting!

De marsroute leidt nu nog even door het dal van de Samber en dan via Fosse naar Philippeville, door een tamelijk bosrijk en heuvelachtig landschap. Philippeville is een kleine stad, die genoemd is naar een oude bekende uit onze vaderlandse geschiedenis, nl. Philips II. De stad is gesticht door Karel V, die haar de naam van zijn zoon gaf.

Steeds rijdend door heuvelachtig terrein, doorsneden door smalle, snelstromende beken, beginnen we nu de Franse grens te naderen. We passeren Frasnes en Couvin, een tegen een steile rots gelegen oud stadje en dan zien we bij Bruly eerst de Belgische, vervolgens de Franse douane. We zijn in „la douce France”, het mooie land, waar wij gedurende verscheidene weken gastvrijheid zullen genieten. De eerste stad die we passeren is Rocroi, ook alweer een oude vestingstad, hetgeen nog duidelijk te zien is. De plaats ligt tamelijk hoog, nl. op ongeveer 400 m boven de zeespiegel. We zijn dus omgemerkt een aardig stukje gestegen. Maar

nu gaan we geleidelijk weer dalen tot we Rethel binnenrijden, een eeuwenoude provinciestad in het midden van een welvarende landbouwstreek. Want in dit noorden van Frankrijk, dat zult u wel merken, is landbouw nummer één. Rethel heeft van twee wereldoorlogen ontzettend geleden. Tweemaal binnen 25 jaar werd de stad vrijwel in puin gelegd. Nu begint het einde van de reis te naderen. Langs enkele secundaire wegen bereiken we het plaatsje Mourmelon, waar we in een groot militair kamp onze tenten zullen opslaan.

Frankrijk

VOR de route van de 2e dag gaan beschrijven, willen wij eerst iets over Frankrijk vertellen, het land waar we meer dan drie weken zullen vertoeven. De oppervlakte is 17 maal die van ons land, nl. 550.000 km² en het telt ongeveer 45 miljoen inwoners (4 maal de Ned. bevolking), waarvan er 4,5 miljoen in de hoofdstad Parijs met de randgemeenten wonen. Frankrijk is het land van de wijn; we zullen op onze tocht heel wat wijngaarden zien. Het is het land van de zijde, van duizend-en-een mode-artikelen, van parfumerieën. Maar het land heeft ook een machtige industrie. Denk maar aan Renault en Citroën. Er worden jaarlijks honderdduizenden auto's aan de lopende band vervaardigd. Ook levert Frankrijk vliegtuigen (o.a. de Caravelle) en heli-copters (zoals de Alouette). Zeer belangrijk is de chemische industrie, de elektrische en elektronische industrie. Noord-Frankrijk is bij uitstek een landbouwgebied, waarvan de belangrijkste producten graan en suikerbieten zijn. De Fransen zijn terecht trots op hun spoorwegen. Evenals in ons land worden meer en meer lijnen geëlektrificeerd. Een van hun elektrische locomotieven, de Mistral, bereikte enkele jaren geleden een snelheid van 331 km per uur. Tussen twee haakjes: zowel in België als in Frankrijk houdt het treinverkeer links. Een zo groot land als Frankrijk bezit natuurlijk een grote verscheidenheid van natuurschoon. Wij denken aan de Pyreneeën, die de grens met Spanje vormen, aan de Rivièra, de Middellandse Zee-kust met haar heerlijk klimaat, aan de Franse Alpen (met de Mont Blanc), de Jura, de Vogezes, Normandië, Bretagne en... aan het hoogland van Auvergne, waar wij naar toe gaan. Frankrijk is van oudsher een bakermat van onze Westerse beschaving geweest. Dat weerspiegelt zich in de prachtige kerken en kathedralen (waarvan de bekendste zich bevinden in Parijs (Notre Dame), in Reims en in Chartres), in haar musea, zoals het Louvre te Parijs en in haar universiteiten, van welke de Parijse Sorbonne de beroemdste is. President van Frankrijk is generaal De

Gaulle, een vermaarde figuur uit de tweede wereldoorlog. **Tenslotte nog één opmerking. De gemiddelde Fransman is geen militarist, maar hij is soldaat in hart en nieren. Het uniform, het regiment, het vaandel, het leger, zijn in Frankrijk zaken waarvoor men het diepste respect heeft. Daar maakt men geen grappjes over, zoals bij ons „wel eens” gebeurt. Onthoudt dit, wanneer u met Fransen in gesprek zoudt komen. Bedenk ook dat deze mensen u als militair zullen taxeren en naar uw houding, uw uiterlijk niet alleen u zelf maar ook uw onderdeel, ja het gehele Nederlandse leger en zelfs het Nederlandse volk zullen beoordelen.** En laat ons nu op stap gaan voor de 2e dagreis, van Mourmelon naar Bourges, ± 325 km.

Herinnering aan Attila

VAN Mourmelon rijdend naar Châlons aan de Marne doorkruisen we een gebied waar eens een ontzaglijk belangrijke veldslag werd geleverd. Dat was in het jaar 451 na Christus. De Mongolen, ook wel Hunnen genaamd, waren uit Azië Europa binnengevallen en onder aanvoering van Attila veroverden en vernielden zij alles wat zij tegenkwamen. De bewoners van de landen in het Westen: de Germanen, Franken, Bourgondiërs, Angelsaksen, Westgoten, vluchten in paniek en niets scheen hen van de ondergang te kunnen redden. Maar zij verenigden zich en met de moed der wanhoop begonnen zij bij Châlons een beslissende strijd, welke eindigde met een nederlaag van Attila's woeste legerscharen. **Wanneer we bij Châlons de Marne passeren, denk dan even aan de slag bij de Marne in 1914, eveneens een keerpunt in een ontzaglijke strijd. Hier versloegen in het begin van de eerste wereldoorlog de Franse troepen onder generaal Foch de aanstormende, onoverwinnelijk geachte, Duitse legers, waardoor een overwinning die voor het grijpen lag in een enorme terugtocht onttaarde. Op de 13e september 1914 inspecteerde de maarschalk hier zijn uitgeputte maar zegevierende troepen op het bordes van het Raadhuis. Het marktplein heet sedert die dag Place du Maréchal Foch.** Door een betrekkelijk eenzame en onvruchtbare streek, de krijtlanden van de Champagne, rijden we naar Troyes. Even voor deze stad kruisen we de Seine, die hier nog niet zo breed is als in Parijs! Troyes is een flinke industriestad van ruim 60.000 inwoners, heel oud, hetgeen aan tal van middeleeuwse gebouwen en huizen heel duidelijk te merken is. Er zijn enkele prachtige Gotische kerken.

Het landschap wordt, naarmate we zuidelijker komen, weer wat heuvelachtiger en is het aanzien alleszins waard. We hebben natuurlijk ook al lang de eerste velden met wijndruiven gezien. Deze teelt is één van de belangrijkste middelen van bestaan in de streek Zuid van Reims. Via St. Florentin, waar we de vallei van de Armançon kruisen, naderen we Auxerre, gelegen in het dal van de Yonne, één der zijrivieren van de Seine. Auxerre telt ruim 26.000 inwoners en is een heel mooie, zeer oude stad. Steeds interessanter wordt nu het landschap. We rijden door uitgestrekte bossen en bij Coulanges passeren we weer de Yonne, waarvan we het dal blijven volgen tot Clamecy. Dan komen we in Varzy en bij La Charité kruisen we de Loire, een van Frankrijks mooiste rivieren en tevens met haar ruim 1000 km de langste rivier van Frankrijk. De kastelen langs de Loire zijn wereldberoemd! Een lange rechte weg brengt ons naar Bourges, het eindpunt van de tweede dag. In de omgeving van deze stad gaan we in bivak. Bourges is een heel oude stad van 54.000 inwoners met een prachtige kathedraal uit de 19e eeuw en verder een groot aantal mooie middeleeuwse behuizingen. De stad is van Romeinse oorsprong en is op een heuvel gebouwd, aan de samenvloeiing van twee rivieren, de Yèvre en de Auron.

De derde dag

DE derde en laatste dag van de reis brengt ons van Bourges naar La Courtille, een afstand van ruim 200 km. Eerst rijden we recht naar het zuiden, maar bij Levet gaan we rechts af naar la Châtre, een stadje van 5000 inwoners, aan de rivier de Indre. Door een betrekkelijk eenzame streek, het zgn. granietplateau van la Marche, gaan we nu zuidwaarts. We maken een afdaling naar het dal van de schilderachtige Creuse en arriveren dan in Guéret, een flinke stad van 10.000 inwoners. Van Guéret gaat het naar Aubusson, waarbij we af en toe de Creuse volgen. Aubusson met 6000 inwoners is vooral bekend om zijn tapijtindustrie. We naderen nu het eind van de reis, passeren Felletin, ook al weer aan de Creuse gelegen en klimmen dan naar het plateau de Millevaches, in het midden waarvan la Courtille is gelegen. Dit enorme op 800 m hoogte gelegen granietplateau, is niet genoemd naar de duizend koeien maar naar de duizend bronnen, die men hier vindt en waaruit talloze rivieren ontspringen. Over het kamp van la Courtille zelf schrijven wij in ons volgend nummer. R.

Kathedraal te Bourges

(Foto Franse voorl. dienst)

